

ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550¹

เบญจวรรณ ทิพย์มณฑะ²

จากการศึกษาปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 นอกจากนั้น ยังได้ศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ประกอบด้วย ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจหลักการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ซึ่งแต่เดิมนั้น การแก้ไขปัญหามหาความรุนแรงในครอบครัวจะใช้มาตรการทางอาญาเป็นหลัก แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากปัญหามหาความรุนแรงในครอบครัวมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างจากปัญหามหาความรุนแรงทั่วไป ด้วยเหตุนี้เอง รัฐจึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ขึ้นมาเพื่อใช้กับคดีความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะ

จากการศึกษาประเด็นปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ทำให้ทราบว่ายังมีข้อบกพร่องอีกหลายประการ อันควรได้รับการแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน และสามารถนำมาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งมีประเด็นปัญหาสำคัญที่จะศึกษา ดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 4 วรรคสอง การกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวเกือบทุกกรณีจะมีความผิดตามกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นร่วมอยู่ด้วย ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่สามารถยอมความได้มีแค่ความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เท่านั้น โดยมิได้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดกรณีอื่น ๆ ด้วย ซึ่งขัดต่อสภาพความเป็นจริงว่าการกระทำความรุนแรงในครอบครัวมิได้มีเพียงการทำร้ายร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีกรกระทำรูปแบบอื่น ๆ อันถือได้ว่าเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว เช่น การกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกายผู้บุพการี การกระทำ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ถวิลหา ตันศิริ และรองศาสตราจารย์ กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสงขลา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

โดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ การร่วมกันบุกรุกเคหสถาน บุกรุกเคหสถาน ในเวลากลางคืน บุกรุกเคหสถานโดยมีอาวุธ บุกรุกเคหสถานโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรืออยู่เจ้ญูว่าจะใช้กำลัง ประทุษร้าย หรือการใช้กำลังทำร้ายไม่ถึงกับเป็นเหตุให้ผู้ได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ที่มักเป็นความผิด ที่เกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว

การที่กฎหมายกำหนดให้การกระทำอันเป็นความรุนแรงในครอบครัวที่เป็นความผิดฐานทำร้าย ร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความได้นั้น ได้กำหนดไว้เพียงใน พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เท่านั้น แต่ไม่ปรากฏใน ประมวลกฎหมายอาญาว่า ความผิดดังกล่าวสามารถยอมความได้ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นผลให้เกิดความเหลื่อมล้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายขึ้นได้ เนื่องจากบางครั้งการกระทำความผิดทางอาญาบางฐานซึ่งมีลักษณะการกระทำ เช่นเดียวกันกับความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 แต่เป็นความผิดซึ่ง ไม่สามารถยอมความได้ อาทิเช่น การกระทำความผิดฐานใช้กำลังทำร้ายแต่ไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตราย แก่กายหรือจิตใจ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 391 ทั้งที่ลักษณะของการกระทำความผิดฐานดังกล่าว ส่งผลร้ายต่อผู้เสียหายน้อยกว่า และมีอัตราโทษที่เบาว่าการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรการทางกฎหมายและกระบวนการลงโทษ ในทางอาญาตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวนอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ อย่างตรงจุดแล้ว ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้อย่างแท้จริง

ประเด็นปัญหาที่สองปัญหาความเหมาะสมของเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับความ รุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 8 วรรคสอง การใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นปัญหาที่มีความละเอียดซับซ้อน เกิดขึ้นระหว่าง บุคคลในครอบครัวที่มีความผูกพันใกล้ชิดกัน มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคล ธรรมดาโดยทั่วไป

เมื่อการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เกิดขึ้น และมีความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมอยู่ด้วย อันเป็นการกระทำความผิดเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ได้กำหนดให้ใช้ กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด เมื่อผลจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ขยายผลไปสู่ความผิดอื่น เช่น ทำร้ายร่างกายจนถึงแก่ความตาย ตามมาตรา 290 หรือกรณีฆ่าโดยเจตนา ตามมาตรา 288 ซึ่งความผิดดังกล่าวมีอัตราโทษสูงกว่าอัตราโทษของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำ ด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ศาลต้องพิจารณาพิพากษาลงโทษบทหนักสุดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 90 ส่งผลให้ความผิดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงใน

ครอบครัว พ.ศ. 2550 ดังกล่าวไม่สามารถชำระที่ศาลเยาวชนและครอบครัวได้ เนื่องจากมีอัตราโทษน้อยกว่าอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดี จึงเป็นอำนาจของศาลแขวง หรือศาลจังหวัด แล้วแต่กรณี

เมื่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เน้นการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว มากกว่ามุ่งประสงค์จะนำเอาตัวผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวมารับโทษทางอาญา การกำหนดเขตอำนาจศาลในการพิจารณาความรุนแรงในครอบครัว จึงควรคำนึงถึงความผิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นความผิดตามกฎหมายที่มีความมุ่งหมายจะแก้ปัญหาโดยเฉพาะเป็นสำคัญ แทนที่จะกำหนดเขตอำนาจศาลตามอัตราโทษของความผิดในประมวลกฎหมายอาญาซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไป

เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้ศึกษาเห็นว่า การกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีความผิดที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเฉพาะกรณีที่ไม่มี ความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย หรือมีความผิดตามกฎหมายอื่นร่วมด้วย แต่ความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จึงไม่เหมาะสม เท่ากับเป็นการให้อำนาจศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษา โดยใช้หลักการลงโทษตามกฎหมายอาญาทั่วไปมาพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องความสัมพันธ์อันละเอียดอ่อนภายในครอบครัวโดยเฉพาะ

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 12 การใช้มาตรการทางกฎหมายที่เคร่งครัดกับกรณีการกระทำความรุนแรงในครอบครัวด้วยการกำหนดโทษทางอาญา นอกจากจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัวให้เบาลงได้แล้ว กลับยังสร้างปัญหาให้เพิ่มมากขึ้น โดยเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ที่มุ่งหมายคุ้มครองให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวกลับตัวและยับยั้งการทำความผิดซ้ำ แม้ว่า การทำร้ายร่างกายระหว่างบุคคลในครอบครัวจะเป็นความผิดอาญาอย่างหนึ่ง แต่การกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นระหว่างบุคคลในครอบครัวที่มีความผูกพันทางจิตใจ ซึ่งผู้กระทำความรุนแรงและผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวมีความใกล้ชิดกัน ด้วยความผูกพันและความรักทำให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงอดทนและใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันมานาน มีความประสงค์ที่จะใช้ชีวิตร่วมกันต่อไป

อีกทั้งผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงโดยส่วนมากมีความประสงค์เพียงให้ผู้กระทำความรุนแรงปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่ทำร้าย หรือก่อความรุนแรงซ้ำอีก เพราะยังมีความต้องการรักษาครอบครัวเอาไว้ ฉะนั้นการใช้มาตรการทางอาญาจึงมีผลกระทบกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ด้วยเหตุนี้ การทำร้ายกันในครอบครัวจึงแตกต่างกับการกระทำความผิดอย่างอื่น การใช้มาตรการทางอาญาโดยเคร่งครัดจึงไม่สามารถจัดการกับปัญหาดังกล่าว และไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษตามกฎหมายได้

จากการศึกษาค้นคว้า ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ผู้ศึกษา มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 4 วรรคสอง ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายในส่วนที่กำหนดให้การกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว และมีความผิดตามกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นร่วมด้วย อันถือได้ว่าเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเช่นเดียวกันกับความผิดฐานทำร้ายผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 หรือส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของผู้เสียหายเช่นเดียวกันกับมาตราดังกล่าว สามารถขอมความได้ เพื่อให้ตรงต่อเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งถึงความสงบสุขและการกลับมาอยู่ร่วมกันของครอบครัว อันเป็นสำคัญ

จากหลักการและเหตุผลดังที่วินิจฉัยมาแล้วข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าควรแก้ไขโดยบัญญัติเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 4 วรรคสอง ความว่า

“ให้การกระทำความรุนแรงบุคคลในครอบครัว ตามมาตรา 3 ซึ่งเป็นการกระทำความรุนแรงในครอบครัว และเป็นความผิดซึ่งมีโทษทางอาญาฐานอื่นเกี่ยวเนื่องรวมอยู่ด้วยให้เป็นความผิดอันยอมความได้ เว้นแต่เป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

ในกรณีที่ความปรากฏในชั้นพิจารณาของศาลได้ความว่าการกระทำความผิดของจำเลยตามฟ้อง เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว แต่พนักงานสอบสวนไม่ได้แจ้งข้อกล่าวหาและสอบสวนผู้กระทำความผิดในข้อหาดังกล่าวไว้ ให้ศาลสามารถพิจารณาและพิพากษาคดีได้เสมือนหนึ่งว่ามีการแจ้งข้อกล่าวหา สอบสวนและฟ้องผู้กระทำความผิดในความผิดฐานดังกล่าว”

2. ปัญหาความเหมาะสมของเขตอำนาจศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา 8 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดให้ศาลเยาวชนและครอบครัวตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว เป็นผู้มีอำนาจในการพิจารณาคดีความผิดที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัวโดยเฉพาะ เนื่องจากศาลเยาวชน และครอบครัวมีการกำหนดให้มีผู้พิพากษาสมทบช่วยเหลือในการพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว ผู้พิพากษาสมทบจึงเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของศาลเยาวชนและครอบครัว และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตครอบครัว สามารถเข้าช่วยเหลือและให้คำแนะนำในมุมมองและความเห็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีวิต หรือการใช้ชีวิตครอบครัวแก่ผู้พิพากษาในกระบวนการพิจารณาของศาลเยาวชน และครอบครัวเป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า การใช้บุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านอันเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการปรับปรุงพฤติกรรม ซึ่งเป็นต้นเหตุของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ให้ได้รับการแก้ไขด้วยวิธีการและมาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 มาตรา 8 วรรคสอง โดยให้แก้ไขข้อความเพิ่มเติมว่า

“การดำเนินคดีความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา 4 วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นความผิดกรณีเดียวกับความผิดตามกฎหมายอื่น ให้ดำเนินคดีต่อศาลเยาวชนและครอบครัว”

3. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ตามมาตรา 12 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติทางกฎหมายในการกำหนดให้ศาลสามารถใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ที่กำหนดไว้ในมาตรา 90 และมาตรการพิเศษแทนการพิพากษา และมาตรา 132 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาใช้บังคับ แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เป็นการให้ความสำคัญกับการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัวและให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว แก้ไขบำบัดฟื้นฟูควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาคอรัปชั่น เพื่อให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกฎหมายมากกว่า

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเห็นว่ามาตรการทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาคอรัปชั่นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นในลักษณะที่ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวสามารถกลับมาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขได้ หากปัญหาคอรัปชั่นการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเกิดขึ้นยากเกินที่จะเยียวยา จึงจำเป็นต้องมีมาตรการทางกฎหมายและกฎหมายอื่น ๆ ที่จะทำให้อุณหภูมิสามารถกลับมาอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติ แต่กลับพบว่ากฎหมายที่บังคับใช้ส่วนใหญ่ในปัจจุบัน คือพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และประมวลกฎหมายอาญา ไม่เหมาะสมที่จะใช้กับกรณีความรุนแรงระหว่างบุคคลในครอบครัวซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปได้

เห็นควรปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 เป็นมาตรา 12/1 วรรคหนึ่ง ดังนี้

“เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำความรุนแรงในครอบครัว ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวสำนึกในการกระทำ และผู้เสียหายยินยอมและไม่คัดค้าน เมื่อศาลเห็นว่าผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวอาจกลับตนเป็นคนดีได้ หากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู โดยให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวได้กลับตัวและยับยั้งการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวไว้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และต่อผู้ถูกระทำมากกว่าการพิจารณาพิพากษาให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวปฏิบัติแล้วเสนอต่อศาล เพื่อพิจารณา

ภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้น และให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว หากศาลไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป”

และเพิ่มเติมมาตรา 12/1 วรรคสอง ดังนี้

“ความในวรรคหนึ่ง ให้ศาลเข้ามามีบทบาทในการเจรจาไกล่เกลี่ย โน้มน้าวให้ผู้กระทำความรุนแรงให้โอกาสผู้กระทำความรุนแรงในการนำมาตรการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟูมาใช้ และการไม่คัดค้านในการจัดทำแผนการฟื้นฟูดังกล่าว”

ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรใช้มาตรการพิเศษแทนการพิพากษา เพื่อบีบบังคับผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางศาล โดยบัญญัติกฎหมายเพิ่มเติม เป็นมาตรา 12/2 ดังนี้

“ในกรณีที่ศาลเห็นว่าตามพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรจะมีคำพิพากษา สามารถที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นได้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความรุนแรงสามารถที่จะปฏิบัติตามแผนการแก้ไขบำบัด ฟื้นฟู เพื่อบีบบังคับผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางศาลได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เมื่อศาลเห็นสมควรให้โอกาสผู้กระทำความผิด หรือนุคคลอื่นร้องขอเมื่อศาลสอบถามผู้เสียหายแล้ว ศาลอาจมีคำสั่งให้ปล่อยตัวจำเลยชั่วคราวแล้วมอบตัวจำเลยให้นุคคลดังกล่าวโดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้ โดยกำหนดเงื่อนไข เช่น ให้จำเลยรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติหรือเจ้าพนักงานอื่นเพื่อเข้ารับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู รับคำปรึกษาแนะนำเข้าร่วมกิจกรรมบำบัด หรือกิจกรรมทางเลือก หรือให้ใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย ภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร

ในกรณีที่ศาลเห็นว่า จำเลยไม่สมควรใช้วิธีการตามวรรคหนึ่ง ศาลจะส่งตัวจำเลย ไปยังสถานกักกันหรือสถานอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย และตามที่ศาลเห็นสมควรที่ยินยอมรับตัวจำเลยไว้ดูแลชั่วคราวหรือจะให้ใช้วิธีการประเมินสภาพปัญหา การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู การเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขบำบัดฟื้นฟู อบรมไปพลางก่อนก็ได้”

เอกสารอ้างอิง

ธีรวุฒิ นิลเพชร. วิเคราะห์สาเหตุความรุนแรงในครอบครัวและป้องกันปัญหาสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร:

สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2541.

ประสพสุข บุญเดช. กฎหมายครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

ปรีดี เกษมทรัพย์. ประชาธิปไตยกับชนชั้นกลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2536.

พรชัย ชันดี. ทฤษฎีอาชญาวิทยา หลักการงานวิจัย และนโยบายประยุกต์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สุเนตรฟิล์ม, 2553.

รณชัย คงสกนธ์ และนฤมล โพธิ์แจ่ม. ความรุนแรงในครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สหประชาพานิชย์, 2551.